

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למשפטים על שם בוכמן

ההשפעה והקשר בין הדין הכללי ועזבונו של אדם

סמסטר א'

נקודות לפתרון מבחן מועד ב' שנת 2005

שאלה 1:

ההסכם הרכושי בין גל וגילה

החלק הרכושי של ההסכם תקף, השאלה עולה בקשר עם החלק העוסק בויתור על ירושה ובויתור על מזונות מן העזבון. ככלל הזכות למזונות מן העזבון אינה ניתנת להתנאה ולא ניתן לותר עליה. עולה השאלה האם הסכם ממון יכול להכיל ויתור על ירושה, מכח חוק הירושה, להבדיל מחלוקה רכושית על פי חוק יחסי ממון.

צוואות הדידות של גל וגילה

עולה השאלה האם צוואות מסוג זה, הגם שהן מהוות תכנון זוגי משותף נוגדות את סעיף 8 לחוק הירושה. באם צוואות אלו יוכרו כתקפות סביר כי פרשנותם תכלול את הבן המשותף שנולד לאחר עריכתן.

צוואתו השנייה של גל:

1. יש להעלות שאלה מקדמית, האם קיים אינטרס הסתמכות בצוואות הדידות המונע מגל לשנות את צוואתו ההדדית או לכל הפחות להודיע לגילה על שינוי הצוואה. אינטרס הסתמכות בצוואות לא הוכר בפסיקה הישראלית אלא בהערת אגב בפ"ד מלמד נ' סלומון.
2. צוואתו של גל כוללת הוראה נגטיבית בלבד- האם צוואה שאינה כוללת כל הוראה פוזיטיבית תקפה? (פ"ד שפיר, לישצקי, דשת)
3. בכל מקרה ניתן לקבוע כי החלק המבטל את הצוואה הקודמת (ההדדית) תקף לפי שיטת "העפרון הכחול".

צוואתה השנייה של גילה

לאחר שגל שינה את צוואתו בחייו נראה כי אין עוד אינטרס הסתמכות בר הגנה וגילה יכולה לערוך צוואה חדשה.

צוואתו השלישית של גל בבית החולים

האם דבריו של גל לרופא ולגלית מהווים צוואת שכיב מרע לפי סעיף 23 לחוק?

- א. מה התנאים לעריכת צוואה כאמור?
- ב. האם היתה כוונת ציווי או מתן הוראות לעריכת צוואה עתידית?
- ג. האם העדים לצוואה (הרופא וגילה) ידעו כי הם נמצאים במעמד של ציווי כנדרש בהתאם לתנאי סעיף 23 לחוק?

ד. האם ניתן לתקן את הפגמים שנפלו בצוואה מכח פרשנות פ"ד טלמציו וסעיף 25 לחוק הירושה?

האם דבריו של גל בפני הרופא וגלית מהווים צוואה בעדים לפי סעיף 20 לחוק?

- א. מה התנאים לעריכת צוואה כאמור?
- ב. האם ניתן לתקן את הפגמים מכח סעיף 25 לחוק הירושה- האם הצוואה "הובאה" בפני העדים?
- ג. האם היתה השפעה בלתי הוגנת של גלית?

הסתלקותה של גילה מעזבונו של גל לטובת ילדיו

צורה: האם התגבשו התנאים הצורניים להסתלקות לפני פטירתה של גילה?

מהות:

אם צוואתו השלישית של גל תקפה- אין לגילה ממה להסתלק שכן אינה זוכה.
אם צוואת שכיב מרע אינה תופסת- חוזרים לצוואה השניה.
אם החלק הנגטיבי של הצוואה השניה תופס אזי היורשים היחידים הם גילה ובנה.
אם החלק הנגטיבי של הצוואה השניה אינו תופס אזי אנו נמצאים בהליך של ירושה על פי דין קרי יורשים גילה וכל ילדיו של גל לרבות אלו מנישואיו הראשונים. במקרה זה עולה השאלה האם יכולה גילה להסתלק לטובת ילדיו של גל או האם היא מוגבלת מכח עקרונות תום הלב כפי שפורשו בפ"ד דשת?

אופן חלוקת העזבונות:

משק חקלאי- באם המשק הוא אדמת מנהל / אדמת מדינה / אדמה שיתופית, המשק אינו נכלל בעזבון אלא עובר בהתאם להסכם עם המנהל/ האגודה השיתופית.
ביטוחי חיים- אינם נכללים בגדר עזבונו של אדם מכח סעיף 147 לחוק הירושה. האם הצוואות מהוות שינוי מוטבים בחברת הביטוח? (פ"ד פישר, אקווה)
דירה + חסכונות- נכסים הנשלטים על ידי חוק הירושה.

שאלה 2:

בציטוט המובא בגוף השאלה קובע בית המשפט העליון כי התשובה לשאלה המועלית על ידה הינה שאלה פרשנית במהותה. סעיף 25 לחוק הירושה עוסק בצורה ולא בתוכן של צוואה או בפרשנותה. סעיף 25 לחוק הירושה מסייע בשאלה האם יש פגם צורני שאז ניתן לתקנו מהפן הצורני ולפיכך לכאורה אין אנו עוסקים במסגרתו של סעיף 25 לחוק הירושה בשאלה פרשנית אלא בשאלה צורנית.

ניתן לטעון כי כוונת בית המשפט העליון בציטוט זה היא שעסקינן בפרשנות של חוק, קרי, פרשנותו של סעיף 25 לחוק הירושה ולא בפרשנות צוואה.